

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló”, a vobis institutum ad cat olicarum parium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesítendő új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 2 évre 6 kor., 4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékban.

Dr. Varga Zsigmond jubileuma.

Vasárnap d. e. 10 órakor előkelő hölgyekből s urakból álló közönség jött egybe a megyeház nagytermében, hogy a közliszletben és közszeretben álló érdemekben megőszült megyei főorvos, dr. Varga Zsigmond iránt 50 évi becsületes munkája után lerója vármegye és Székesfehérvár városának adóját. Az ünnep ünnepsége, szívből fakadó, egész lefolyásában megható volt.

Az ünnepet *Egula* Adolf dr. az Orvosszövetség elnöke nyitotta meg a következő beszéddel:

Mélyen tisztelt ünnepelő közönség!

A fejérmegyei orvosszövetség által egybe-hívott ezen ünnepi gyűlést mint az orvosszövetség elnöke ezennel megnyitom.

A mindennapi tapasztalás bizonyítja, hogy az ember larsas életre van teremtve; ha lelkét öröm tölti el, vagy szívére bánat nehezedik, nem rejti magába, hanem embertársaival közli, kik élénk részt vesznek érzelmeiben. Ha a családot házasság, születés vagy más szerencsés esemény által öröm éri, a jó barátok sietnek szerencse-kívánataikkal a család boldogságát fokozni; ha a kérelhetlen halál a gondos anyát, imádott hitvest vagy szeretett gyermeket elragadja, a közel-állók részvétük kifejezésével a család-mély fájdalomt enyhítik; ha a hazai föld szabadságát küllenséggel vagy belviszály által veszély fenyegeti, a nemzet hű fia sietnek tömörülni, hogy a közszabadságot megvédjék. Azon jeles férfiak, kik a politika, tudomány, irodalom vagy művészet

terén a haza javára működtek, hálás honfitársaik elismerésüket kifejező ünnepi gyűlekezettel és holtuk után emlékülnepekkel tisztelik meg. A jelenlevő ünnepi gyűlekezettel szinte az érdemek elismerése és a tisztelet hozta össze. Dr. Varga Zsigmond Fejérmegyei tisztí főorvosra azon ritka szerencsében részestül, hogy elérte orvosi működésének 50-ik évét. A fejérmegyei orvosszövetség, melynek elnöke volt és jelenleg tiszteletbeli elnöke, elhatározta, hogy megünnepeli 50 éves orvosi jubileumát és felkéri a budapesti egyetem tanácsát, hogy részére az 50 éves oklevelet állítsa ki, a mit az teljesítő is. Ezen szövetségnek tagja minden fejérmegyei és székesfehérvári orvos, ezek tanúi voltak buzgó és lelkiismeretes működésének és tudják, hogy 50 évnek betöltése bármely pályán mennyi önfeláldozással és fáradsággal jár, de legterhebb az orvosi pályán, mert az orvos hivatásánál fogva ki lévén téve a ragályos betegségeknek, a nyár perzselő hevének és a tél dermesztő fagyának, a halál anyala sokszor lebeg feje felett és az emberek halátlansága sok keserű órát szerez.

Az orvosszövetség által kezdeményezett ünnepélyhez készségesen járultak Fejérmegye hatósága, melynek az ünnepelt mint megyei főorvos 40 évig tagja volt, a gyógyszerészeti testület, mellyel hivatalos érintkezésben állott, az országos orvosszövetség igazgatóság, melynek képviselőiben megjelent a főtitkár dr. Nékám Lajos egyetemi tanár ur és barátainak és tisztviselőinek nagy sokasága.

Felkérem a gyűlést, hogy az ünnepeltet küldettség által meghívja, ennek tagjait felkérem

Szücs Jenő alispán, dr. Vész Ignác és Takácsi Nagy József urakat.

Az ünnepelt harsány öljenzéstől kisérve foglalta el dr. Fanta Adolf jobbán helyét. Dr. Pataki Armin az orvosszövetség elnöke a következő lendületes szavakkal üdvözölte a jubilánst:

T. ünnepelő közönség, t. kartársak!

A hivatástudó ember hivatásának lelkiismeretes teljesítésében önzetesen meglegedettséggel tekinthet vissza pályafutására, de nem adja fel a küzdelmet. A társadalom iránt, mint annak egyik tagja, további kitartó működésével kötelességet vél teljesíteni. A mit tehát lelkiismeretbeli kötelességből végez, az nem érdem, nem is tart igényt ilyennek való elismerésre még akkor sem, midőn olyan pályán működött, mint az orvosi, melyen a testi és lelki nyugalomról lemond, melyen egész lény gondolkodásával a humanizmus eszményeiért küzd, mindig csak az emberiség javáért fáradozik, mely köz- és ünnepnapon egyaránt igényli munkáskészét, melyen nem szabad sem nappal vagy éjjel, sem verőfényt vagy vihart ismerni, melyen saját személyére vonatkozólag még attól is, mit embertársaik megönni, vagy javítani törekszik, saját testi épességét, egészségét nem kimélheti és a melyen számtalanszor kénytelen családját a pusztító vésznek kitenni, holott másokat, idegeneket, ettől gondosan meg tud óvni. Az orvos önfeláldozó működését a hagyományos egyoldalú felfogás megszakítja, az ideális pálya idealizmusát az élet kényszerrealizmusával összeegyeztetni nem bírja. Pedig higgyék meg, nagy feladat az orvosi munkálásban teljes odaadással élni, mely sok

Meghalt egy jó ember.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

A kegyelet, nem, ennél több, a szeretet és tisztelet adója akar lenni e rövid emlékezés.

Egy kis szürke, állására, műveltségére, vagyónára nézve egyaránt jelentéktelen emberről van szó. Az ilyen emberekről nem is szoktak az újságokban írni, legfeljebb a rendőrségi rovatban, vagy a rövid hírek között.

Most a tárcarovathba kerül egy ilyen kis embernek a neve. Ha tehetne róla, bizonyára ő lenne az első, aki az ő szerény, egyszerű modorával tiltakoznék szándékom ellen. Minek viszem nevét, mely egész életén át ismeretlen volt, halála után a nyilvánosság elé?

Megmondom. Hofherr Márton nagy ember volt. Nem a világ szemében, hisz ez nem tudott róla s ha ismerté volna, kincvette volna. En szerettem tiszteltam őt szépséges, rejtett életéért, azért a „vita abscondita”-ért, melynek pártját nem ismertem soha. Tudom, hogy a huszadik század embere szánakozva mosolyog az ilyen élt felett, mert boldogságnak tartja azt. De azt is tudom, hogy neki volt igaza, mert ilyenekről mondja a Szentlélek, hogy „Isten fiait” Jézus számílatatnak és a szentek között az ő sorsuk.”

Ennek a szerény, szent életnek most vége s hogy a minap az en egykori kedves, jó princípálisom levelét, melyben a jó Márton haláláról értesített, elolvastam, könny szökött a szemembe s önkéntlenül az Irás szavai jutottak eszembe: „Fulgebunt iusti in perpetuas aeternitates”, „fényleni fognak az igazok az örökkévalóságon át.”

Aki a budakeszi templom küszöbét valaha átélte, nem tudta eltitkolni meglepetését a felett a példás rend és tisztaság felett, mely első pillanatra szemébe-tűnt ebben a szerény, falusi istenházában. A falakon sehol egy pókháló, a padokon sehol egy szemernyi por, a következzen soha a legkisebb sár, az oltárterítőkön a legcsekélyebb gyűrődés nem volt látható. A túlkörzista ablakok, a ragyogó, fényes templomi edények, a kopottságában is csillogó aranyozás az első pillanatra azt a gondolatot keltette a szemlélőben, hogy a templom gyöngéd női kezek, jólelkű apácák gondozása alatt áll. Az ő csendes, csekélyszámú ajtatoskodótól látogatott kicsiny kápolnák csillognak annyira a tisztaságtól, ékesek oly szerető gondlallal elrakogatott virágoktól, mint ez a falusi templom.

Pedig ebbe a templomba az apácák csak imádkozni jártak, a rend és tisztaság felett egy egyszerű sorsú falusi ember szeme örködött, a Hofherr Mártonné. Ő volt évtizedeken keresztül a budakeszi templom gondozója.

Csekély fizetése, amit ezért kapott, nem volt elég a mindennapi kenyérre, azt kűnn az ő kis földcsekéjéből kereste meg. Csendes házikójának egyetlen szerény szobáskájában lakott, melynek egyszerű butorai tisztaságukkal a gondos háziasszony kezét engedték sejtöni. Pedig itt is tévedt a látogató. Márton bácsi aggregény volt. Hogy miért? senki sem tudja. Talán így közelebb érezte magát Istenhez, kinek zavartalanul adhatta át magát, mikor keményfából készült imazsamólyán órák hosszat imádkozott és elmélkedett.

Mert azt hiszem, ez volt az ő főteglalkozása. A többi arra szolgált, hogy szerény életmódjához a szükségéseket megszeresse. Ha egy néha-napiján meg-meg lejtűk, rendszeren kis keretskéjéből jött élénk pirnokodva, mint egy fiatal

leány mentgetve magát öltözéke, lakása rendtelenségeért, minek nyomát sem láttuk. Idejét, ami az imádság és az Isten házában gondozása után fennmaradt, rendszeren kedves virágai és méheik körében töltötte. Ezeket kimondataatlanul szerette, hisz ezek illettek legjobban az ő csendes, szelíd lelkéhez. Órákon át elbábrált velük, akár egy kis gyermek az ő kedves játékaival.

Ezekon kívül a buzgó, jó papok voltak azok, kik igazán közel állottak az ő vallásos lelkéhez.

Káplán változás alkalmával maga a plébános nem tekintett akkora érdekkláddal az ő új segítőjének érkezése elé, mint a jó Márton bácsi. Heteken keresztül mindennap kérdezősködött az új káplán neve, kora, lelkülete után s én tudom hogy imádkozott is érte sokat, buzgó, hogy a jó Isten áldja meg jóvendő fáradozásait.

Eles szeme hamar felismerte az „6 emberét.” Ha egy szent misét végignézt, ez elég volt neki arra, hogy tisztában legyen azzal az emberrel, aki az ő templomában ezennel működni fog. S ha az új káplán bármiféle okból nem is nyerte meg tetszését, ezt ő sohasem mutatta, a kötelességtől vele szemben soha meg nem feledkezett, mert az egyszerű ember az ő valósággal theologice képzett lelkében (százkötetnél jóval nagyobb választékos könyvtára volt az aszketikus irodalom legklasszikusabb műveiből) gyönyörtelen tudott különbséget tenni a gyarló ember és szent hivatala között. Tiszteletének és ragaszkodásának különböző fokát nem is jelezte másként, mint a volt princípálisukat időről-időre szivesen és sürűn látogató volt káplánok érkezésének híre fölött érzett örömeinek élénkebb vagy csendesebb nyilvánításával. No meg azzal, hogy kedveseit rendszeren egy-egy üveg önmaga által pergetett mézzel ajándékozta meg, míg a többieknek a tisztelet és

Mai lapunk 4 oldal.

lelki- és testi fáradság után sok keserű tapasztalat és még több csalódással jár. A hivatás még nehezebbé válik, midőn a vele járó hivatal azt felelősebbé teszi. Öröködni sok sok ember, egy nagy társadalom testi és lelki épsége fölött, résen lenni a prophylaxissal, meggátolni a kitört baj terjedését, szak tudással segédkézni az igazság kiderítésénél, annyira nehéz feladatok, melyek teljesítése alatt agyongyötörve a fáradalmaktól, az orvosok legnagyobb része a harcot végigküzdeni nem bírja, korán kidől. Ezt a statisztika elég szomorúan illusztrálja. Edzett physicum erős lelkierő álljon rendelkezésére azon ritkának, mondhatnám kiválasztottaknak, kik e rögös pályán 50 éves működésre tekinthetnek vissza. De még ritkábbak azok, kik, mint a mi igen tisztelt ünnepeleink, még ezen időszak után is délelgen, férfiasan állhatnak előtünk.

A mi nagyérdemű jubiliásunk az 6 eszményeit korán érvényesíthette, már kora ifjúságában a minden lelket magával ragadó szabadságharcban része lehetett; és midőn a nyugalom látszólag helyreállt, amazénál nem kisebb rajongó szeretettel kezdte szaktanulmányait, melynek eredményeként nyerte 50 évvel ezelőtt orvosi oklevelét a bpesti alma materől.

Ambíciója városunkba vezette őt, hogy a megyei törvényhatóság területén az akkori kezdetleges egészségügyet melássa és lelkiismeretességével javítsa. Azok közül, kik vele együtt működtek, ma már kevesen vannak, de ezek megtudják mondani, minő nehéz feladatot teljesített ő akkor, midőn a közegészségügy javítása érdekében bátran sikra szállott, amár tudta, hogy ezét elismerés kevés járt. És nem állott-e ő hivatásának magaslatán, azon igazán szép és ideális működésben, mint a törvényszék nek szakértője, midőn részben tőle is függött a jó, vagy balsors az igazság kiderítésénél való segélyezése által.

A törvényhatóság volt az ő családja, közte és benne vélte megtalálni mindenét, és midőn az ő számára is megértett az, ki báijaival elragadta, szűkebb család, házi tűzhelet alapított. És a természet minden szépségével ékesített életpárja oldalán sem adta fel hivatása ideálját, sőt most már együttesen, vállvetve küzdöttek annak továbbfejlesztésén. A nő, a hűségesen szerető hitves odaadólag buzditotta, ő maga pedig ezáltal megújult erővel és kedvvel folytatta nemescélű munkásságát. Megpróbáltatás, keserűség és szenvedésből kijutott neki itt is, ott is, de azért itt áll előttünk, kit a sors letiporni nem tudott. Itt áll

előtünk, kik vele ünnepeleink jöttünk, hogy nehéz, hosszú és hűségesen teljesített munka után a sors kiválasztottjaként üdvözölhesünk. Fogadjá az orvosszövetség által az alma materől megszerzett orvosi diszoklevelet, mely jölesőn visszaemlékezeti ifjkorának legszebb szakára, kielégíti önértétét azon tudattal, hogy a benne jelzett időt, fogadalmát hűen betöltötte. De fogadjá tőlünk emléik gyanánt ezt az emlékkönyvet, amely az egész fiókszövetség, a kartársak érzelmeit egy derék barátunk jeles tollából eredő soraival ekként tolmácsolja.

Szeretett Kartársunk!

Nem a világ hín szokása, mely mindenkor a tonjézők üdéség pompájával ünnepel, — nem a szalmatüzek föllobogó vonalozal, melynek kialvása szív és kiellen szímben tüntet elő lelkületünket, — nem a hatalom parancsszava, mely talán mindent képes megalkotni, becsület és szeretet azonban mesterség és uton létre nem hozhat, — nem ez a sok embert gyarlóság, de a mi szerető lelkünknek minden érzése, a mi orvondó szívünknek minden dobta mása nyilatkozik meg e lapokon, a melyeket T. J. egd üdvözölünk, Szeretett Kartársunk! midőn orvosi pályádnak felszázados határkövéhez eljutottál.

Ötven év tért immár pihenőre a nagy természet, hogy ugyanannyiszor meghozza léli álma után a tavasz virágos ibradest, — ötven év mult le gyors szárnnyalással, a midő a Ars medicandi zászlója alá fölesküdtél.

Ötven év! Mily hosszú vagy és mégis milyen parányi!

Fugit irreperabile tempus, — mondja a klasszikus kor költője, — amúlok az idő vissza-vonhatatlanul. Mögölked ti kezűlt a munkában és küzdelemben gazdag hosszú felszázad, a melynek minden rövid napján indásodnak egész erővel, orvosi működésednek egész odaadással a magyar közegészségügyet szolgáltad. Ezt az ötven évet semmi sem hozza vissza többé, annak csak emléke a Tied, mert a valóság az a köré lett, a melynek javára orvosi munkád öt évtizeden keresztül gyümölcsözött.

És ez az emlék, mely a multak ködén állít, nem halványult el fényességében, mert lelkiismeret tisztasága, a nyugodt önértet, mellyel multadba visszatékinthetsz, nemis palmával vonja be életednek oszlopát. Pályádnak felszázados határkövéül mi is összegyíjtottuk érdemes életednek egy-két emléket, hogy nagyrabecsült szeretetünk

a szeretett lapjaira följegyezze. Fogadd, kérünk, Szivesen!

Ünnepeleink, melyet a Gondviselés adott, az emléköszlopánál, a melyet ötven ének becsületes munkájával, ötven ének orvosi működésével Te eméltél, ott találod a szív-összinte szeretetével minden kartársadal, kik a hivatás közössége folytán egész kiválóságában ismerik érdemeiken gazdag multadat, annak maradó tanulságait.

Ez a mult, mert becsületes munkájával lemékényítőleg hatolt, joggal emondhatja önmagáról a venusiai lantos szavaait:

*Nube polum, pater, vel atra occupato,
Vel sole puro, non tamen irritum,
Quodcumque retrum est, efficit, neque
Diffinget, infectumque reddet.*

Áldjon meg az Isten multadért jövődben!

Székesfehérvár, 1907. április 7.

Mi is aláított, elismertük. És ugy hiszem, érdemi elismerésnek diszes virágfüzérében a kartársi szeretet és megbecsülésnek eme megnyilvánulása soha el nem hervadó csokorként fog díszleni. Fogadjá emlékkünk oly igaz szeretettel, mint ahogy mi azt nyújtjuk; és engedje megtoldanunk azon őszinte kívánsággal: óvja meg Önt és b. családját a Gondviselés minden további megpróbáltatástól, élvezhesse sokáig és zavartalanul hosszú fáradozásának nemes gyümölcsöt ép lélekkel, jó egészséggel, brómé, büszkeségére mindnyájunknak. Isten éltesse!

Szűts Jenő alispán a vármegyei tisztikar nevében üdvözölte az ünnepelet, Kovács Á. Sándor lendületes szavakkal a gyógyszerészet, mint az orvosi kar pályatársai nevében mondott szép beszédet. Dr. Nékám Lajos egyetemi tanár az országos orvosszövetség szives jókívánatait tolmácsolta.

Valóban megható volt az ünnepelet összfürtü aggyastán beszéde, midőn a szeretet eme sokféle megnyilatkozásáért köszönetet mondott.

— Az öreg emberben hiányzanak — ugmond — a szenvedélyek, azoknak a helyét elfoglalta egy magaszosabb érzélem. Ezzel az érzellemmel szívében tekint a körülötte egybegyűlteker seregét. Megköszönte külön-külön a jókívánatokat és kifejezést adott a szívét eltöltő nagy boldogságnak, hogy ezt a napot még megérhette.

szeretet e gyengéd jelével „elfelejtett” kedveskedni.

Hogy az áldott lelkű, buzgó, szegényeket szerető Zichy Gyula gróf (most pécsi püspök) legkedvesebb „káplánja” volt, az nagyon természetes. S mikor jó plebánosa kedves figyelméből a gróft már mint XIII. Leó pápa kamarását Romában meglátogathatta, hiszem, hogy nála boldogabb embert keresve sem lehetett volna találni.

A szegényeknek — dacára, hogy maga is szerény sorsban élt — igazi jötevője volt. Szivesen, sokszor látogatta, vigasztalta őket, segítette a sajátjából amennyire tehette s ezenkívül valóságos alamtiszta volt a községnek, melynek lakói hártalan tisztelettel és körülattan bízalommal viseltettek iránta. Mindenki jól tudta, hogy amit az Úr Jézus nevében a szegények részére a jó Mártonnak átad, az biztosan eljut rendeltetése helyére.

Bámulusos ragaszkodással viseltetett az Oltárszentségben jelenlevő Úr Jézus iránt. Mimi a madár a sötét éjszakában a világitó torony fénye után, ugy vonzódt az ő szép lelke az Üdvözítőhöz. A hajnali harangzó rendszeren a templomban találta. Ott sepegt, töröltgetett, rendezgetett

mindaddig, míg a szent misére hívó harang szavára az első ajtatoskodó hívó a templomba nem lépett; akkor lértedét az oltár mellett levő padok egyikébe s imádkozott mindaddig, míg a szent áldozathoz készülő pap öltöztetésének kedves gondolja el nem szólította.

A sekrestyében soha semmi nem hiányzott, rendtelenség zaj, ismeretlenek voltak; a mindig fehérkesztűs ministráns gyerekek még a sekrestyében is alig váltottak néha egypár halk szót egymással.

Este soha nem mult el, hogy az öröklámpa gondozásának tiszteltreméltó ürügye alatt legalább fél órára az Oltárszentséget meg ne látogatta volna.

S ne higgye senki, hogy ez az egyszerű lélek vakbuzgó „Betbruder” lett volna. Nem! Oly összedettségűvel, akkora igazi hitattal — az ál- vagy felszög jámborság minden kellemetlen s visszatetsző külső jele nélkül — talán a szenteknek adatott meg imádkozni, mint neki. Egy paptársam mondatta, hogy valami kimondhatlan lelki emelkedést érzett magában mindannyiszor, mikor ezt az egyszerű embert imádkozni látta.

S ez az ember boldog volt. Lelkének békés nyugalmát szenvedélyek, indulatok viharai soha nem háborgatták. Ellenséget nem ismert, soha hangosan nem beszélt, soha haragos nem volt. Korcsma küszöbét soha át nem lépte, még ifjú korában sem, mely árván maradt kisebb testvéret felnevelésének, gyámolításának gondoljai közötti tett el.

Amint élt, ugy is halt meg, Jézusa szeretetében, csendes, szelid halállal. Lelke, hiszem, hogy biztos, egyenes utat talált Annak Szívéhez, Kihez egész életén át akkora bensőséggel vonzódt. Az igazak halálával költözött el szép lelke a földről s ha valaki, ugy bizonyára ő teljes joggal rebeghette elhűlő ajkaival a szoltárs szavaait: „dilexi decorem Domus Tuae”, „a Te házad ékességéért lelkesedtem”. Most meglátta azt, az igazit, a soha el nem mulót, vagy meglátja nemsokára.

Aki e sorok olvasása után elmond lelkéért egy „Ave Mariát”, önmagával tesz jót; a jó Márton hamarosan visszazolgálja.

Nyugodjék békében!

Dornis István.

SCHMÖLTZ LÁSZLÓ és FISCHL GYULA

CIM-, CIMER-, SZOBAFESTŐ és MÁZOLÓK

Székesfehérvár, Vásártér 17. szám.

== Elvállalnak minden e szakmába vágó munkát a legnagyobb igényeknek megfelelőleg, szolid árak mellett. ==

Ugyanott egy jó házból való fiu tanulónak felvétetik.

A közönség, a hölgyek és urak egyaránt elhalmoztaák a jubiléum és családját szerencsevívánataikkal.

Délben a Magyar Király szálloda nagytermében banket volt, amelyen közel százan vettek részt.

A Mancz-ovoda.

Több mint tíz esztendői vajadás után, végre megvalósult az eszme, melyet Mancz János, a nagyszívű, a nagylelkű emberbarát meg akart valósítani, amikor az apró gyermekek haláljából akart magának kisorsulni fanni. A *Mancz-ovoda*, városunk legszebb ovodája s egyik legszebb középülete vasárnap végleg a közönség birtokába jutott. Hónapok óta naponként 100—130 gyermeket ápolnak, gondoznak, tanítanak gyengéd szeretettel ebben a kedves és szép intézetben.

A megnyitási ünnepély vasárnap délelőtt fél 12 órakor volt. Az intézet zsufolásig megtelt termében megjelent vendégek közt ott láttuk *Prohászka* Ottokár dr. megyéspüspök, *Széchenyi* Viktor gróf főispánt, *Szűgyény-Marich* Julia ur-hölgyet, a városi hatóság küldöttét stb.

Az épület nyugati sarkán fölállították a nagynevű alapító emléktábláját e felirattal:

Mancz János
alapítványi kisdedovója
1906.

Az emléktábla Havranek Antalnak, városunk jónévtű szobrászának kitűnően sikerült munkája.

Benn, az intézet dísztermében pedig az alapító pompásan sikerült olajfestésű arcképe díszlik, a melyet Marton Jakab főreáliskolai rajz-tanár festett meg igazán dicséretreméltó művészettel.

Az ünnepély előtt a megyéspüspök felszentelte az ovoda épületét. A megnyitói beszédet K. *Hortváli* István plebános elnök mondotta, aki után az ifjuság énekelte, majd pedig *Noficz* Feri, az ovoda ifjú gárdájának egyik jeles tagja szavalt hatalmas lendülettel egy szép üdvözlő beszédet. Utána *Hérics* Sárka és *Sántha* Pista szintén ovodai növendékek kedves páros verse következett, akik megmutatták, hogy az intézet ügyes s valóban avatott vezetője, *Héjj* Erzsike, akire az ünnepély alkalmával csak úgy hullott az elismerés és jókívánat, megérdemli a dicséretet, amellyel munkájáért elhalmozzák.

Az ünnepély főrészét *Kulhy* József dr. c. főigazgató pompás beszéde képezte, aki dióhéjban ugyan, de a lélek mélyéig megható előadásban emlékezett meg a nagynevű alapító párját ritkító adományáról. A kitűnő beszédet egész terjedelmében a következőkben adjuk:

Mélyen tisztelt Közönség!

Az 1896-dik esztendőben, október 6-ikán a felsőváros egyik igénytelen házából ismeretlen polgárt vittek ki a temetőbe. Ha koporsóját az iskolás gyermekek nem kísérik, temetése külső pompa dögében nem ért volna fel a legegyszerűbb iparos gyászkeszretével.

Pedig ez az ember eszményi célokért küzdött s életét nem töltötte hiába. Míg a magyar társadalom sok alakja hangos szóval, hadakozó ökölrel küzd ki a maga helyét, addig Mancz János mindvégig ismeretlenül maradván, csendben, a szívével — egyedül a szívével — dolgozott. Mivel magának gyermeke nem volt, ezt a szívet megosztotta a mások, a szegények gyermekei között. Már halála előtt számottevő alapítványai voltak részint országos intézeteknél, részint városunk iskoláinál; végrendeletének felbontásakor pedig kintit, hogy munkás és takarékos életének hátramaradt szerzeményét — mintegy százezer koronát a város kulturális intézményeinek hagyományozta.

Talán nem hiába valój lélektani kérdés m. t. Közönség! vajlon ebben a vagyonnalmozgó rideg korban mi vezérelte, mi sarkalta az összes városi intézményeinél távol álló Mancz Jánost arra, hogy munkájának gyümölcsét reá nézve ismeretlen városi közönség közcéljaira áldozza?

Személyesen ismertem ezt a derék embert, akinek átlátszó, nyílt lelkébe igen könnyű volt bepillantani. A sors megfosztotta attól, hogy az ő egyszerű, de igazán nemes életének folytatását leszármazottaiban láthatta volna: s ezért mélyen járó érzelmeinek egész erejét a baráti szeretet ápolására fordította. Végtelentlen ragaszkodással csüngött egyetlen barátján, Göbel János iskolai igazgatón, akinek társaságáért az 1873-dik évben még kedvenc foglalkozásával, a gazdálkodással is felhagyott. A csendes, mélyszívű embereknek nincs sok barátjuk, de akit ezek megszeretnek, az haláláig meg van szeretve.

A Veszprém vármegyében, Bakonyánán 1820-ban született Mancz János, 33 esztendőn át folytatott gazdasági működés után, 53 éves korában városunkba jött lakni, hogy jó barátjának közelében élje le még hátralevő napjait.

Megható volt végighaladni, hogy ez a két csupasz ember minő lelki odadással szelk ki újabb és újabb terveket, vajlon miként kellene a Mancz János vagyonát a legmértőbb, legértékesebb közcélra fordítani? Nem volna teljes alapítónk jellemének rajza, ha életfolyásából kihagynám azt az epizódot, mely csendes napjai közé megrázó tragédiaként illeszkedett. Az 1864-dik esztendőben vadászat közben véletlenül agyonlőtte hűséges emberét, aki házában gyakran szolgálai teendőket teljesített.

Kevésbé érzékenylelkű férfi hamar tulteszi magát az ily szerencsétlenségben, melyből a szándékosság teljesen ki van zárva, s ahol a véletlenségnek volt csupán szomorú szerepe: de Mancz János becsületos, tulérkény lelkét alapjában rendítette meg a szomorú esemény, s nemcsak elhunyt szolgálójának családjáról gondoskodott bőkezűséggel, hanem hitem szerint már ekkor fogamzott meg nála a gondolat, hogy egész vagyonát az elhagyottak támogatására fordítja. Bátran merem ezt következtetni, mert akkor, midőn Székesfehérvárról letelepült, már készen állott nála a szándék, hogy általános örökösévé a budapesti lencsházat teszi. A lelkét uraló erős ragaszkodásnál fogva az akhamar beleléte magát a jó barátának, Göbel Jánosnak eszmekörébe, s hosszú tervezgetések után, melyek mindkettőjükre nézve a lelki gyönyörűség tiszta forrásai voltak, véglegesen megállapodtak, hogy Mancz János fáradságos munkájának eredménye Székesfehérvár szab. kir. város serdülő nemzedékének nevelésére fordíttassék.

Igy létesült m. t. Közönség! az emberi és baráti szeretetnek megragadó jelvényeként ez a jótékony intézmény, a Mancz János kisdedovója, melynek ünnepélyes megnyitására ma egybegyűltünk. Az intézetet vezető bizottság engem hívott fel, mint az alapítónak ismerősét, hogy az ő áldott emlékezetét a jelen alkalommal felújítsam. Edes örömmel idéztem fel a valódi emberbarát ideális egyéniségét, s mikor ezt a megyéspüspök ur által most megszentelt kis palotát, s még inkább azokat az ártaian gyermekeket, akiknek szívében a magyar hazaszeretet fakadó bimbóit gondos vezetés itt hozgatja, a városi közönségnek és hatóságnak figyelmes szeretetébe ajánlom: legigazabb halálával fordulok az élete végéig szerény vissza vonultságban élt alapító arcképe felé, hogy az ő mélytűzű tekintetéből a magyar nemzet jövője iránt vigasztalást, reményt merítsek.

Addig lesz Magyarorszáig jövője biztosítva, míg ily kevés szóval, de mélységes szeretettel dolgozó fia lesznek, aminő Mancz János volt. Aranymál értékesebb foglalatba, a gyermeki szívek fenekére illesztjük be e napon emlékezetét. Onnan fog előtörni nemes példaadásul, kiolthatatlan lánggal még századok multán is, hogy zajnélküli önzetlenségre, dolgos hazaszeretetre tanítsa Székesfehérvár folyton megújuló nemzedékeit. Legyen áldott utódunk között is Mancz János neve!

Utána *Polcz* Péter tanácsos a városi hatóság nevében átvette az intézetet, kijelentvén, hogy arról a város állandóan gondoskodni fog. Végül *Prohászka* Ottokár dr. szolt a közön-

séghez egy rövid beszédben, szeretetteljes szavakban emlékezve meg az alapító emlékérl s arról a nagy célról, amelyet az nemes lelkevel szolgált.

ÚJDONSÁGOK.

Időjelzés: változókéony, hűvösebb, sok helyütt csapadék.

— **Nagybetegok.** *Grensperger* István apátkanonok napok óta súlyos betegségben szenved. Baja, hólyagrák már évek óta gyöttri s a legutóbbi napokban oly súlyossá vált, hogy az orvosok teljesen lemondtak — már a javulás reményéről. Vasárnap délelőtt ellátták a haldoklók szentségeivel. Azóta jóformán csak a halállal küzdök.

Hasonlóképp súlyos betegon felszók *Kudlaka* Gellért, Szentferencendi házfőnök, akit magas életkora és aszkéta élete mellett az aggkorral járó gyengeség támadott meg.

— **Áthelyezés.** *Krolkowsky* Imre törvénytíki jegyző, aki a minap tette le a kiváló sikerrel a gyakorlati bírói vizsgát, a törvénytíktől helyben a járásbíróshoz áthelyeztetett.

— **Megyei közigazgatási bizottsági ülés.** 10 órakor nyitotta meg az ülést gróf *Széchenyi* Viktor főispán s a közigazgatási bizottság nevében is meleg szeretettel üdvözli dr. *Varga* Zsigmond vármegyei főorvost jubileuma alkalmából. A főorvos meghatóan mond köszönetet.

Ezután *Szűcs* Jenő alispán tesz jelentést az ügyforgalomról. Februárról hátra maradt 19, márciusban érkezett 1020 ügydarab. Elintézendő volt 1036. Elintéztetett 1010. Hátramaradt 29. A csendőrijelentés március havában 286 kihágási ügyet említ. Jelenti továbbá, hogy a Szent György kórház elmebeteg osztálya tulzsufolt. Ott csak 18 betegnek szabadna lennie s 22 van.

Dr. *Varga* Zsigmond m. tisztí főorvos a következőkben nyújtja be jelentését: március hóban 188 házasságot kötöttek. Született 765, meghalt 436 egyén. Ezzerint születési többlet 329. Betegség 3013 esetben fordult elő. A közigazgatási bizottság figyelmébe ajánlja, hogy a sárbovárdi róm. kath. iskola nem felel meg egészségügyi szempontból. E tekintetben a főispán a felhívására *Schuller* Floris tanfelügyelő intézkedik.

Turian József pénzügyigazgató, *Vajda* Géza főmérnök s *Bognár* József jelentését tudomásul veszi a bíróság.

Csendes vitára csak a vicinalisok ügye adott alkalmat. Az elnököl főispán előadja, hogy az ipar felügyelők kérvényét adtak be a városi tanácshoz, melyben a vicinalisok menetrendjének szabályozását kérik. Azt akarják hogy a vicinalisok előbb érkezzenek városunkba. Ez az ügy a megyéhez is tartozik, kéri azért a bizottsági tagok véleménynyilvánítását.

Erre nézve a bizottsági gyűlés *Kenessey* Gyula, *Hattyúffy* Dező dr. felszólalása után elhatározta, hogy a menetrend maradjon úgy a hogy eddig volt, csak annyiban akar változást, hogy *Bieskere* napjában háromszor induljon, mert anélkül a *Bieskei* vonal nem tudja elintézni a nagy forgalmat.

Szóba került még a Szt. György-kórház ügye, mellyel kapcsolatban *Szűcs* alispán jelenti, hogy a gondnok ellen a kiküldött *Téri* Ödön miniszteri osztálytanácsossal egyetemben a vizsgálatot megejtette, melynek eredményeképen *Orbán* Imre gondnokot állásától felfüggesztette. Kéri a főispánt, hogy a helyettesítésről gondoskodják.

Az ülést *Schaller* Floris jelentése fejezte be.

— **Áthelyezett állatorvosok.** A miniszter áthelyezte a következő állatorvosokat: *Farkas* Csyulát Adonyból Székesfehérvárra, *Kovács* Gyulát Somogygyúrgórl Adonyba, *Elschleger* Elemérl Várból felsőőre, *Uireich* Sándort Dombóvárról Váiba. *Tóth* Kálmán abai községi állatorvost pedig *Dévára* ideiglenes áll. állatorvossá nevezte ki.

— **Tom** Béla hangversenye iránt városunk igazán zeneéértő körében — értjük ezalatt a kiforrott, nemes művészet kedvelőit — megrdemelt érdeklődés mutatkozik. A véletlen, vagy

